

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Γ' Γενικού Λυκείου
Γενικής Παιδείας

Σάββατο 13 Απριλίου 2019 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πρόσωπο και προσωπείο

Πρόσωπο είναι η κοινωνική καθιέρωση του ατόμου. Το πρόσωπο είναι μια απόλυτη αξία, που νοείται πάντοτε σε μια κοινωνική διάσταση, γιατί κινείται, για να συναντήσει τους ομοίους του. Η κίνηση αυτή αποκαλύπτει μέσα σ' αυτό την ύπαρξη «κοινωνικού δυναμισμού».

Κοινωνικός **δυναμισμός** είναι μια αποκλειστικά ανθρώπινη ψυχοπνευματική λειτουργία, που αποτελεί βασικό στοιχείο της προσωπικότητας. Η κίνηση αυτή, στην οριζόντια **διάσταση** της συναντήσεως με τον συνάνθρωπο, εκφράζει τη συνειδητή κοινωνικότητα. Η κοινωνικότητα είναι ένας τρόπος διαλόγου, μια λειτουργία για τη δυναμική ένταξη του προσώπου στην κοινωνία.

Το πρόσωπο, λοιπόν, είναι μια πραγματικότητα, κοινωνική και πνευματική ταυτόχρονα, που χαρακτηρίζεται και από μια αυτοτέλεια, που συχνά αρνείται η κοινωνία. Η κοινωνία εκπροσωπεί μια συλλογική πραγματικότητα, στην οποία κυριαρχεί η **ιδεολογία** των πολλών ή, καλύτερα, αυτών που την ελέγχουν. Έτσι, μεταβάλλεται σε αναγκαιότητα και ως τέτοια απαιτεί να ελέγχει και την πιο ασήμαντη λεπτομέρεια της ζωής των μελών της. Εδώ ακριβώς αρχίζει η σύγκρουση προσώπου και κοινωνίας, που είτε οδηγεί στην κατάλυση της κοινωνίας είτε καταλήγει στην καταδυνάστευση του προσώπου.

Το πρόσωπο δέχεται ή απορρίπτει την ένταξή του σε μια κοινωνία, ανάλογα με τα περιθώρια ελευθερίας ή αναγνώρισεως που του προσφέρει ή του αρνείται η κοινωνία αυτή. Ένα κοινωνικό πλαίσιο που εξαφανίζει την ξεχωριστή υπόσταση και αξία του

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

προσώπου για χάρη μιας απρόσωπης συλλογικής αναγκαιότητας δεν είναι δυνατό να εκφράσει τη συνειδητή κοινωνικότητα, να αποκαταστήσει διάλογο με τα πρόσωπα.

Έτσι, έρχεται αναγκαστικά ο διχασμός της προσωπικότητας, με συνέπεια τη διάκριση ανάμεσα στην ατομική και την κοινωνική ηθική. Άλλος δηλαδή είναι ο άνθρωπος στην ιδιωτική του ζωή κι άλλος αναγκάζεται να γίνει στην κοινωνική. Εδώ, όμως, αρχίζει το δράμα του προσώπου, που μεταβάλλεται σε προσωπίο, για να υπηρετήσει διαφορετικές κάθε φορά απαιτήσεις της κοινωνικής συμβατικότητας. Άμεσο αποτέλεσμα αυτής της προσαρμογής είναι η κοινωνική υποκρισία.

Μια άλλη αιτία που οδηγεί στη διάσπαση του προσώπου είναι κι η πληθώρα των κοινωνικών ρόλων που καλείται να αναδεχτεί το πρόσωπο μέσα στο πλαίσιο των διαρκώς αυξανόμενων κοινωνικών υποχρεώσεων και που γίνονται περισσότεροι, όσο διευρύνονται οι ανθρώπινες σχέσεις και επεκτείνεται η οργανωμένη κοινωνική ζωή. Οι ρόλοι αυτοί, αντίθετοι συχνά μεταξύ τους, προκαλούν εσωτερικές συγκρούσεις, που προοδευτικά μεταβάλλονται σε προσωπικό άγχος.

Ο ξεχωριστός για κάθε ρόλο τρόπος αντιδράσεως γίνεται μόνιμος τρόπος συμπεριφοράς, με αποτέλεσμα ο ίδιος άνθρωπος να ενεργεί ως διαφορετικό πρόσωπο σε κάθε περίπτωση. Τότε έχουμε κατάλυση του προσώπου και εμφάνιση πολλαπλών προσωπιών, που μαρτυρούν την έλλειψη προσωπικότητας. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις του φαινομένου είναι ο σκληρός δικαστής και τρυφερός πατέρας, ο δουλοπρεπής υφιστάμενος και αυταρχικός σύζυγος, ο βλοσυρός προϊστάμενος και περιποιητικός υφιστάμενος.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η έννοια του προσωπιού συνδέεται, κυρίως, με την κατάλυση του προσώπου. Πρόσωπο και προσωπίο είναι δυο κοινωνικές καταστάσεις. Στην πρώτη φαίνεται η ομαλή εκδήλωση της κοινωνικότητας, ενώ στη δεύτερη η παθολογική. Φυσικά, ένα πραγματικό πρόσωπο, με την έννοια της ισχυρής προσωπικότητας, δεν είναι εύκολο να μεταβληθεί σε προσωπίο.

Διασκευή κειμένου του Βασίλειου Γιούλτση από το Θεμέλιο στην έκθεση Ιδεών

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

A. Να γράψετε μια συνοπτική περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε σε 100 – 120 λέξεις.

[Μονάδες: 25]

B1. Με βάση το κείμενο που σας δόθηκε, να επιλέξετε τις φράσεις που νοηματικά συμπληρώνουν τις προτάσεις που σας δίνονται στη συνέχεια:

- i.** Το πρόσωπο νοείται πάντοτε σε μια κοινωνική διάσταση, γιατί:
  - α. ο άνθρωπος δεν ζει έξω από το κοινωνικό σύνολο.
  - β. ο άνθρωπος έχει την τάση να προσεγγίζει και να συναναστρέφεται τους συναθρώπους του.
  - γ. η κοινωνικότητα του ανθρώπου είναι βιολογική αναγκαιότητα.
- ii.** Ο κοινωνικός δυναμισμός:
  - α. είναι μια παθητική κατάσταση ένταξης του ατόμου στην κοινωνία.
  - β. είναι μια ασυναίσθητη κατάσταση ένταξης του ατόμου στην κοινωνία.
  - γ. είναι μια σκόπιμη προσπάθεια ένταξης του ατόμου στην κοινωνία.
- iii.** Η κοινωνία:
  - α. απαιτεί να καθορίζει με αυταρχικό τρόπο τις επιλογές του ανθρώπου.
  - β. δεν επηρεάζεται από τις απαιτήσεις της πλειοψηφίας.
  - γ. ασκεί επιρροή που μπορεί να παρακαμφθεί εύκολα από τα μέλη της.
- iv.** Η διάκριση ανάμεσα στην ατομική και την κοινωνική ηθική:
  - α. δεν συνεπάγεται σύγχυση και διάσπαση της ενότητας του προσώπου.
  - β. συμβάλλει στην ταύτιση της συμπεριφοράς του ατόμου στην ιδιωτική και τη δημόσια ζωή.
  - γ. επιφέρει την αφομοίωση του ατόμου στο κοινωνικό σύνολο.

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- v. Ο τρόπος αντίδρασης του ατόμου σε διάφορες καταστάσεις υπό την πίεση της κοινωνίας:
- α. τελικά παγιώνεται.
  - β. συνιστά μέσο απελευθέρωσης του ατόμου από τα δεσμά της.
  - γ. εκφράζει την αυθεντική προσωπικότητα του ανθρώπου.

[Μονάδες: 10]

- B2. Το κείμενο που κάνατε περίληψη είναι αποδεικτικό ή στοχαστικό δοκίμιο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, παρουσιάζοντας τρία χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους που επιλέγετε ως απάντηση και παραθέτοντας, όπου απαιτείται, χωρία του κειμένου που επιβεβαιώνουν την απάντησή σας.

[Μονάδες: 5]

- B3. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η δεύτερη παράγραφος του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

[Μονάδες: 5]

- B4. α) Να δοθεί ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου (οι λέξεις είναι υπογραμμισμένες στο κείμενο): **συλλογικής, συνειδητή, διευρύνονται, μόνιμος, αυταρχικός.**

- β) Με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γραφεί μια περίοδος λόγου, στην οποία να διαφαίνεται η σημασία των λέξεων αυτών. Μπορείτε να αλλάξετε την πτώση και τον αριθμό της λέξης (οι λέξεις είναι γραμμένες με έντονα γράμματα στο κείμενο): **δυναμισμός, διάσταση, ιδεολογία, προσαρμογής, παθολογική.**

- γ) **κατάλυση, μεταβληθεί:** Με το δεύτερο συνθετικό των παραπάνω λέξεων του κειμένου να σχηματίσετε από τρεις νέες σύνθετες λέξεις.

[Μονάδες: 12]

- B5. «Φυσικά, ένα πραγματικό πρόσωπο, με την έννοια της ισχυρής προσωπικότητας, δεν είναι εύκολο να μεταβληθεί σε προσωπίο (από κανέναν)»: Να αναγνωριστεί το είδος της σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην παραπάνω περίοδο του κειμένου (1

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Μονάδα) και, στη συνέχεια, να μετατραπεί η περίοδος στην αντίθετη σύνταξη (2 Μονάδες).

[Μονάδες: 3]

- Γ. Σε ένα αποδεικτικό δοκίμιο (έκτασης 500 – 600 λέξεων) που γράφετε ως εργασία για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, αφού αναφερθείτε τεκμηριωμένα στους λόγους που οδηγούν τον σύγχρονο άνθρωπο στην υιοθέτηση του «προσωπείου» στην κοινωνική ζωή, να επισημάνετε ποιοι φορείς και με ποιους τρόπους θα μπορούσαν, κατά τη γνώμη σας, να βοηθήσουν το άτομο να αποδεσμευτεί σήμερα από το «προσωπείο» αυτό και να διαμορφώσει αυθεντική προσωπικότητα. Στο δοκίμιό σας να θέσετε έναν, αντιπροσωπευτικό του θέματος του κειμένου σας, τίτλο.

[Μονάδες: 40]

Ευχόμαστε επιτυχία!!!